

Marta Lacambra és economista de formació. Abans d'incorporar-se a l'Administració va donar classes de macroeconomia a la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB) i a Esade. Dins l'àmbit públic ha acumulat una gran experiència a partir del seu pas per diversos departaments de la Generalitat de Catalunya. Des del Departament d'Ensenyament va participar en la confecció del Mapa Escolar de Catalunya. Més endavant, va exercir com a secretària general en el Departament de Cultura i, fins fa poc va ocupar la mateixa responsabilitat en el Departament de Medi Ambient. Comissionada per impulsar la Llei de l'Aigua –dos intents anteriors havien fracassat–, Lacambra ha jugat un paper clau en fer possible la nova legislació, en el disseny de la Agència Catalana de l'Aigua (ACA). Des de fa unes setmanes, Lacambra és la nova directora de l'ACA.

Una entrevista de Lluís Reales

Marta Lacambra

Directora de l'Agència Catalana de l'Aigua

"La nova llei suposa una nova manera de fer i planificar la gestió de l'aigua"

A la tercera ha estat la vençuda. Què ha fet possible en aquesta ocasió trobar el consens polític necessari per aprovar una llei tan important per al país?

Efectivament el primer intent de fer una Llei de l'Aigua va ser en l'etapa dels ex-consellers Cullell i Roma; més tard ho va intentar l'actual conseller d'Economia i Finances Artur Mas. El tercer intent ha estat exitós però han estat decisius tant el context com la filosofia amb què s'ha elaborat el projecte. Ens ha ajudat molt el fet que a Europa ja circulés l'avantprojecte del que podia ser la nova directiva, la qual ha estat plantejada de tal manera que unifica la gestió del cicle de l'aigua. Aquesta orientació trenca la dicotomia tradicional que enfrontava el bloc constructivista hidràulic *versus* el plantejament ambientalista i centrat en el sanejament de les aigües.

Per tant, el punt de partida comú ha estat la nova política de Brussel·les?

El projecte legislatiu català ha partit de la directiva europea, decisió que ha estat un encert. Era un enfoc nou que oferia moltes possibilitats de canviar radicalment el plantejament a l'hora d'enfocar la política de l'aigua. De fet, tant els representants polítics com els grups socials i les organitzacions ciutadanes vinculats amb el conflicte del rebut de l'aigua van entendre que la directiva era novedosa i diferent respecte a plantejaments anteriors. Hi havia un terreny comú per treballar conjuntament.

Fins a quin punt la participació i implicació de tots els agents socials vinculats ha estat decisiva?

Ha estat un punt essencial i l'element que explica l'alt grau de satisfacció assolit pel grup de treball. L'èxit en la fórmula de desenvolupament de la llei s'explica perquè anàvem consolidant espais de confiança. I aquesta metodologia de treball ha fet possible complir els compromisos adquirits amb el Govern de la Generalitat.

Quins eren exactament aquests compromisos?

En primer lloc, establir un únic interlocutor en l'àmbit de l'administració de l'aigua a Catalunya. La ciutadania agraeix, sigui en el tema que sigui, un únic interlocutor que li parli de la globalitat d'un determinat problema i que li doni una solució global. Per tant, el fet de plantejar-se com unificar l'administració de l'aigua a Catalunya era un objectiu prioritari i s'ha aconseguit.

En segon lloc, es volia reformar la Llei d'Aigües de l'any 1985. Una qüestió pendent era clarificar el rol que jugaven les diferents administracions en la gestió dels recursos hídrics. Sens dubte, el nou marc legislatiu havia d'abordar el cicle de l'aigua des del punt de vista del sanejament i l'abastament però tanmateix s'havia de clarificar la competència en la matèria de cadascuna de les administracions. S'ha aplicat el principi de subsidiarietat, és a dir tot allò que es pugui es fa en el nivell més proper dels ciutadans.

Per tant, l'Administració local té un protagonisme central en la nova Llei...

Efectivament. La Llei atorga un gran protagonisme al món local i també estableix mecanismes perquè les entitats supramunicipals organitzin el seu cicle de l'aigua. El tercer element és que havíem de resoldre el conflicte del rebut de l'aigua. Si haguéssim unificat l'administració hidràulica i clarificat les competències entre l'administració autonòmica i la local sense desactivar aquest conflicte la percepció hauria estat de fracàs. Amb la nova llei, el ciutadà veu clarament quins són els costos vinculats a la gestió de l'aigua atès que s'unifica i es fa de forma eficient.

Quines han estat les institucions i els grups que han participat en el procés d'elaboració de la llei?

Han estat molts. L'Ajuntament de Barcelona, l'Entitat Metropolitana, la Federació de Municipis, l'Associació de Municipis, els Joves Agricultors, les Comunitats de Regants de l'Urgell, de l'Ebre, Foment del Treball, les Cambres de Comerç, els sindicats, la Federació d'Associacions de Veïns de Barcelona, l'Organització de Consumidors i Usuaris de Catalunya, Aigües de

Barcelona (Agbar)... Vam celebrar gairebé 350 reunions de treball i es pot afirmar que tots el grups vinculats directament o indirecta a la qüestió de l'aigua han estat escoltats i es poden sentir partícips de la llei. Crec que hem aconseguit un mínim comú denominador que clarifica els eixos centrals de la llei.

Quins són?

Definir l'administració hidràulica, establir els eixos de planificació, planificar l'estudi de les conques i establir el nou cànon de l'aigua i definir el reglament de sanejament un cop construïdes gairebé 300 depuradores al conjunt de Catalunya. Tanmateix, crec que tots hem quedat molt satisfets del disseny de les Entitats Locals de l'Aigua (ELAs). Repeteixo, perquè ho considero clau en el procés d'elaboració legislativa, que l'establiment d'un marc bàsic d'acord i unes regles del joc basades en la confiança entre tots els grups implicats ha fet possible la nova llei.

Però hi ha sectors, com les comunitats de regants, que tenen uns punts de vista diferents...

És cert que el punt de vista de les comunitats de regants moltes vegades s'acaba limitant al fet de si l'aigua es paga o no es paga. Les coses són molt més complexes: no es tracta només de qui paga tributs sinó també de com s'usa l'aigua, a partir de quins títols i quins drets. Les comunitats de regants tenen una llarga tradició i és molt important que comparteixin i expliquin els seus punts de vista.

Els temps canvien i i cal adaptar les tradicions als nous temps...

Certament, però la situació de les comunitats de regants a Catalunya és molt similar a la de la resta de l'Estat i d'Europa. El primer pas per a la modernització—que ja s'ha fet—és identificar uns interlocutors i establir un flux de confiança amb la resta dels agents socials.

Tornem a la llei: quines són les seves principals aportacions respecte la situació anterior?

La creació de les ELAs és fonamental ja que millorarà molt la coordinació i la presa de decisions. Els interlocutors i els òrgans decisoris estan clarament identificats. Sigui el tema de les aigües netes, de les minicentrals o qualsevol altre, la Llei estableix una nova manera de treballar que contempla qualsevol problemàtica a partir del cicle de l'aigua. La política de planificació és un altre aspecte que millorarà molt amb la llei. En els darrers vint anys, la política de planificació ha estat molt compartimentada. S'han posat en marxa plans d'abastament, de regadius, de sanejament, diversos estudis sobre l'entorn metropolità però no s'han impulsat estudis pormenoritzats sobre concessions, drets, autoritzacions, etc. En canvi la llei introdueix una nova manera de fer i de planificar ja que es planifica cada conca i a partir d'aquesta es dissenya el programa de mesures concretes.

I posteriorment es fa una anàlisi global?

En primer lloc s'analitzen tots els rius: el Llobregat, el Fluvià, el Muga, el Francolí... La llei estableix que s'ha de saber el sumatori de tots els cabals, els diferents usos en els diferents trams i quins són els establiments de cada tram, així com els agents vinculats a cada ús. Tanmateix s'han d'establir els cabals disponibles. Finalment s'arriba a un sumatori i a la reserva de cabals ecològics. El següent pas és proposar quins són els índexs de qualitat que es volen preservar per a cada un dels trams.

La informació integrada i de qualitat esdevé eix central de la planificació...

Efectivament. El sistema d'informació és la base per establir els nous plans de sanejament, els plans de reutilització i els plans de cabals ecològics.

Tota aquesta feina requereix molts recursos. Quina és la filosofia del cànon de l'aigua?

L'ingrés que ha de permetre tot aquest procés està dissenyat com un impost ambiental. A més a més, en l'àmbit domèstic, regula el cobrament a partir d'un tram que es considera vital.

Per tant, el cànon incorpora una certa sensibilitat cap a l'estalvi, la racionalitat i l'eficiència. Vol transmetre que resulta més fàcil i menys costós mantenir que netejar.

Res a veure amb la famosa màxima: "qui embruta, paga"; es tracta de compensar a qui estalviï...

Exacte. El conjunt de la llei s'enfoca a limitar la demanda. Es preten que tots els sectors –industrial, agrícola, ramader i domèstic– incorporin la filosofia de l'estalvi.

La llei podria haver estat més atrevida pel que fa al sector primari?

Possiblement sí. En qualsevol cas crec que la llei farà canviar coses en els estatuts de les comunitats de regants. Un exemple és el Canal de l'Urgell. Des del moment en què es plantegen un estatuts on la cooperació entre els diferents comuners és en funció dels metres cúbics consumits i no de les hectàrees a regar, això vol dir que hi ha una certa percepció que l'important és consumir el mínim possible. No es poden canviar les coses de la nit al dia peròestic convençuda que la directiva europea, per una banda, i la nova legislació a Catalunya, per una altra, dibuixen un nou panorama també per al sector primari. No oblidem que la nova política agrària comuna definirà un nou escenari on la pagesia europea pagarà per l'aigua que consumeixi.

L'ACA té molta feina per endavant. Com s'organitza estructuralment?

Des del primer moment ens vam plantejar que no volíem que la nova administració fos el sumatori de la Junta d'Aigües i de la Junta de Sanejament. El disseny de l'Agència Catalana de l'Aigua respon al seu objectiu: executar les competències que estableix la Llei de Gestió i Ordenació de l'Aigua. L'establiment d'una àrea de planificació, una altra de domini públic hidràulic, una d'inspecció i control, una d'ingressos i finalment una àrea tècnica s'ha fet per poder donar la millor resposta a les necessitats de planificació, per a la constitució de les ELAs, i en definitiva, per aplicar la llei de la manera més eficient.

Simplificació i criteris de qualitat?

I també un compromís de l'Administració amb l'usuari. Des del primer moment, hem volgut que l'ACA doni el servei més àgil en el menor temps possible. En aquest sentit, ens plantegem la gestió de la informació com un aspecte clau de l'ACA. Els tres grans reptes són l'establiment d'un Sistema d'Informació Geogràfica (SIG) per a cadascuna de les conques, els aspectes de coordinació, i la gestió d'un nou cànon capaç de fer la quota a mida, en funció del nombre d'usuaris que penja del comptador.

Reptes gens senzills...

Això no és senzill, sobretot tenint en compte que en molts casos la informació la proporciona l'entitat subministradora. Les entitats subministradores també s'hauran d'adaptar a la nova realitat.

De quins recursos humans i econòmics disposarà l'ACA?

Inclourà el personal de la Junta d'Aigües i el personal de la Junta de Sanejament. Els recursos econòmics provenen del cànon d'infraestructures hidràuliques, dels fons europeus i de les aportacions de l'Estat. De fet, la font d'ingressos no canvia substancialment. La modificació rau en el fet que les dues figures tributàries existents passen a ser una de sola: el cànon de l'aigua.

I la gestió més política?

Hi ha tres òrgans. El Consell de Direcció, que és un òrgan polític, on hi són representats els Departaments de la Generalitat que tenen una relació directa o indirecta amb la gestió de l'aigua. Són Agricultura amb tot el tema dels recs, Indústria amb el tema de les mines, Sanitat en relació a la salubritat de les aigües, i Governació amb el tema d'ordenació del territori. Després hi ha un òrgan de gestió i execució, amb responsabilitat mercantil. En el Consell d'Administració estan representats els diferents usuaris de l'aigua, des dels regants fins a les entitats industrials. Pel que fa a l'ús domèstic, la representació correspon al món local. La novetat és el Consell de l'Ús Sostenible.

És una mena de consell assessor?

Exacte, però un consell assessor que hauria de trobar un punt comú per començar un procés de treball. Hi ha una part d'informació que encara és molt important compartir-la perquè els usuaris de l'aigua segueixen funcionant al voltant de diversos grups. Hi ha pocs entorns on es comparteixi aquesta informació. La filosofia i l'esperit de la nova llei demana treballar en xarxa.

Com s'imagina l'ACA dintre d'uns anys?

L'evolució de la nostra societat està determinada per dos vectors: Europa i el ciutadà. Per tant, l'eix de l'ACA serà un servei àgil i de qualitat al ciutadà. Per fer-ho haurà de disposar d'informació sistematitzada i de qualitat. Europa no trigarà a establir quins són els sistemes d'informació comuns per determinar els usos hídrics, els requeriments de qualitat i els nivells d'abocaments permesos. D'aquí a deu anys m'imagino una societat de la informació on l'aigua serà una qüestió absolutament estratègica i, per tant, les institucions públiques hauran de saber-ho tot i molt bé ●